

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

IPTV szolgáltatás szerzői jogi megítélése

Ügyszám: SZJSZT 31/07/1.

I. A megkereső által feltett kérdések (a beadvány teljes szövege):

Több elektronikus hírközlési szolgáltató új digitális televízió-szolgáltatást, ún. „IPTV”-t indít. Ehhez internet protokoll alapú adatátviteli technológiát használnak, így a műsorfolyam szélessávú internet-hozzáféréseken keresztül, digitális formátumban érkezik az előfizetők otthonába. A digitális televízió-szolgáltatás hagyományos televíziókészüléken a digitális jelet analóggá visszaalakító berendezés útján nézhető, azonban a digitális technikai megoldásnak köszönhetően átalakíthatja az eddigi tévézési szokásokat, mert számos kényelmi és kiegészítő szolgáltatás kapcsolódik hozzá.

Az IPTV-típusú új televízió-szolgáltatások tekintetében három témakörben merültek fel az A. és egyes üzleti szereplők közötti tárgyalásokon szerzői jogi kérdések: az ún. PVR (personal video recorder) funkció, valamint az ún. time-shifting (időbeni visszaléptetés) szolgáltatás tekintetében, továbbá a közszolgálati műsorok átvitelével kapcsolatban a Műsorszolgáltatási Alap jogdíjfizetési szerepét illetően.

Az A. ezért a következő kérdésekkel fordul a Tisztelt Szakértő Testülethez:

1.) PVR

Az IPTV-típusú szolgáltatások egyik szokásos kényelmi megoldása az ún. „PVR”, azaz „*personal video recorder*”¹, ami azonban a különböző szolgáltatók esetén teljesen eltérő műszaki megoldásokat jelent. Ezek közül egyesek egyértelműen szabad magáncélú másolatkészítésnek minősülnek, más esetekben azonban a szabad magáncélú másolatkészítés kivételének alkalmazhatósága kérdéses:

1.1. A tényállás szerint a szolgáltató a saját szerverén elkülönít minden előfizetője számára egy tárterületet, amelyhez csak az adott fogyasztó férhet hozzá; és a közönség tagja pedig erre a tárterületre rögzíti a műsorokat (állandó vagy ideiglenes jelleggel)? (Ez az ún. „network PVR” – ebben az esetben tehát ha azonos műsort pl. 300 fogyasztó rögzíteni kíván, a műsor 300 példányban kerül rögzítésre, minden fogyasztó saját tárterületén. A fogyasztók bármikor hozzáférhetnek saját tárterületükhöz, a rajta lévő másolatokhoz.)

- Tekinthető ez az Szjt. 35. § (1) bekezdése értelmében szabad magáncélú másolatnak, ha annak egyéb feltételei fennállnak?

¹ 2007. évi LXXIV. törvény

a műsorterjesztés és a digitális átállítás szabályairól

5. § (1) E törvény alkalmazásában:

23. (...)Kiegészítő digitális szolgáltatás különösen: (...) más részére nyújtott digitális személyi műsorrögzítő szolgáltatás;

- Ha nem, akkor a leírt PVR szolgáltatás alapján készült másolat a fogyasztó szemszögéből „más személlyel készítettett másolatnak” minősül az Szjt. 35. § (3) bekezdése szerint?
- Ha egyik kérdésre sem igenlő a válasz, tekinthető-e a leírt rögzítés a szolgáltató saját felhasználásának, amelynél a szabad felhasználás minősítése szóba sem kerül?

1.2. A következő tényállás szerint a szolgáltató a saját szerverén egyetlen példányban rögzíti a bármely fogyasztó által rögzíteni kívánt műsort, és a többi fogyasztó, aki azonos műsort kívánt rögzíteni, mind ehhez az egyetlen rögzítéshez férhet később hozzá.

- Tekinthető ez a másolatkészítés az Szjt. 35. § (1) bekezdése értelmében szabad magáncélú másolatnak, ha annak egyéb feltételei fennállnak?
- Ha a válasz nemleges, a szóbanforgó másolatkészítés a fogyasztó szemszögéből „más személlyel készítettett másolatnak” minősül-e az Szjt. 35. § (3) bekezdése szerint?
- Ha mindkét válasz nemleges, a másolatkészítés teljes egészében a szolgáltató saját felhasználásának minősül-e, amelynél a szabad felhasználás kérdése szóba sem kerül?

2.) Time shifting

Az ún „time shifting” szolgáltatás lényege, hogy a szolgáltató az egész televíziós műsorfolyamot rögzíti, lehetővé téve, hogy egy-egy műsorszám a közönség tagja által megtekintés közben megállítható, és tetszőleges időpontban továbbnézhető legyen. A fogyasztó továbbá bizonyos időszakra (pl. egy hétre) visszamenőleg bármely műsorszámhoz hozzáfér bármely időpontban az elektronikus műsorújság segítségével, ezeket a műsorszámokat bármikor megtekintheti.²

Ebben az esetben a rögzítést tehát nem a fogyasztó kezdeményezi, hanem a szolgáltató saját maga, és az előfizetők számára való hozzáférhetővé tétel is a szolgáltató egyoldalú döntése.

Hogyan minősül az IPTV szolgáltatás ezen rész-szolgáltatása, tehát a rögzítés és a rögzítést követő érzékelhetővé tétel a nyilvánossághoz közvetítés szerzői engedélyezése szempontjából?

3.) Műsorszolgáltatási Alap

Vonatkozik-e az Szjt. 28. § (6) bekezdése alapján a Műsorszolgáltatási Alap jogdíjfizetési kötelezettsége a magyar közszolgálati műsorszolgáltató rádió- vagy televízió-szervezet műsorában sugárzott művek internet protokoll segítségével történő, így pl. az IPTV-szolgáltatások keretében történő továbbközvetítéséért?

² 2007. évi LXXIV. törvény a műsorterjesztés és a digitális átállás szabályairól 5. § (1) E törvény alkalmazásában:

9. Elektronikus műsorkalauz (EPG): olyan tartalomszolgáltatást is magában foglaló alkalmazás, amely egyebek mellett segítséget nyújt a műsorszolgáltatások és a kiegészítő szolgáltatások közvetlen eléréséhez;

19. Interaktív digitális televíziós szolgáltatások: olyan digitális televíziós szolgáltatások, amelyek lehetővé teszik a felhasználó visszajelzését és válaszát kétirányú jelátvitelen, vagy visszirányú átviteli rendszeren keresztül megvalósuló kommunikáció segítségével;

23. Kiegészítő digitális szolgáltatás (...)különösen: (...)az elektronikus műsorkalauz, a műsorszolgáltató által összeállított kínálatból igény szerint vagy közel igény szerint nyújtott videó-szolgáltatás (...)

II. Az eljáró tanács szakvéleménye

A Megkeresésben hivatkozott IPTV szolgáltatások technikai megvalósulása

A Megkeresésében hivatkozott szolgáltatások (előfizetői műsorrögzítés, központi szerverről történő hozzáférhetővé tétel) az eljáró tanács ismeretei szerint a gyakorlatban a következő technikai megoldásokkal valósulnak meg:

A Megkeresés 1.1. pontjában hivatkozott szolgáltatás rendkívül nagy központi tárhely kapacitás szükséglete miatt a gyakorlatban nem elterjedt (bár elméletileg, technikailag nem kizárt). A gyakorlatban az egyes előfizetők által birtokolt PVR tárhelyegységek az előfizető televízió-készüléke mellett (vagy esetleg azon belül) elhelyezett set-top-box-ba kerülnek beépítésre. Az előfizetői set-top-boxokban elhelyezett PVR-ok esetén az előfizetők rögzítik az általuk kívánt műsorokat.

A Megkeresés 1.1. pontjában hivatkozott ún. *network PVR* megoldás is megvalósítható, ilyenkor tehát az előfizető által saját műsorrögzítésre használt tárhely fizikailag nem az előfizetői háztartásban, az előfizetői televízió-készülék mellett (vagy abba beleépítve), hanem a szolgáltató tulajdonában lévő központi szerveren helyezkedik el, oly módon, hogy a Megkeresésben leírt esetben tehát a központi IPTV szolgáltató biztosít egy külön tárhelyet a szolgáltató tulajdonában lévő központi szerveren, és az előfizető által rögzíteni kívánt műsort erre a merevlemezre külön tárhelyre rögzítik és innen csak az adott előfizető érheti el. A műsorrögzítés folyamatában az előfizető a távirányító használatával irányítja az „on-screen program guide”-ot, amely segítségével kiválasztja a felvenni kívánt jövőbeli műsort, vagy a műsor nézése közben egyszerűen megnyomja a felvétel gombot a távirányítón. A műsor rögzítése során többszöri közbenső időleges rögzítés is történik a szolgáltató központi szerverén az ún. „buffer memóriában”. Minden előfizetőnek külön példányban rögzíti a szerver a kívánt műsort, és az előfizetők a saját tárhelyükön lévő rögzítéshez férhetnek hozzá. Az ily módon felvehető műsorok körét a szolgáltató határozza meg, így az előfizető nem kérheti olyan műsor rögzítését, amely ebből a körből hiányzik. Az eljáró tanács álláspontja szerint a Megkeresés 1.1. pontjában leírt *network PVR* szolgáltatás esetén nem pusztán arról van szó, hogy a központi szolgáltató az előfizető rendelkezésére bocsát egy meghatározott tárhelyet, amelyre aztán az előfizető szabad belátása szerint közvetlenül végez rögzítéseket, hanem arról, hogy a különböző – adott esetben szerzői jogi védelem alatt álló – műsorszámokhoz való hozzáférés érdekében a központi szolgáltató az előfizetőknek komplex szolgáltatásokat nyújt, illetve műszaki rendszert üzemeltet, biztosít, ezáltal a központi szolgáltató közreműködése az érintett felhasználások tekintetében túlmutat az egyszerű tárhely szolgáltatáson.

Az 1.2. pont szerinti szolgáltatás és a 2. pont szerinti szolgáltatások műszakilag oly módon valósulnak meg, hogy maga az IPTV szolgáltató a központi szerverén meghatározott terjedelemben rögzíti a sugárzott televízió-adásokat (rendszerint az érintett műsorok szerzői, illetve szomszédos jogi jogosultjai által engedélyezett módon), majd az ily módon rögzített műsortartalmakhoz férhet hozzá az egyes előfizető. Az eljáró tanács ismeretei szerint a Megkeresés 1.2. pontjában körülírt műsorrögzítés nem egyedi előfizetői kérésekre megvalósuló másolások formájában valósul meg (bár műszaki szempontból ez sem kizárt), hanem oly módon, hogy a folyamatosan felvett (rögzített) műsorhoz a szolgáltató egyedi hozzáférést biztosít az előfizetőknek, tehát a szolgáltató a jogosultak által engedélyezett összes tartalmat folyamatosan rögzíti, függetlenül attól, hogy az egyes előfizetők konkrétan mely műsorszámokhoz vagy műsorfolyamhoz igényelnek hozzáférést.

A Megkeresés 3. pontjában hivatkozott műsor-továbbkövetítés lényegében a hagyományos analóg műsor-továbbkövetítésnek (műsorelosztásnak) megfelelő internet protokoll alapú technikai szolgáltatás, amely megvalósulhat vezetékes rendszeren (pl. optikai kábel vagy ADSL hálózaton) és vezeték nélküli módon (pl. műholdas vagy földfelszíni mikrohullámú jelátvitel, GSM hálózaton keresztüli jelátvitel). Az IPTV alapú műsor-továbbkövetítés a hatályos szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény („Szjt.”) alapján megfelel a hagyományos kábeles műsor-továbbkövetítésnek.

Az eljáró tanács válasza a Megkeresésben foglalt kérdésekre

Ad. 1.1.

Az előfizetői set-top-box egységen belül elhelyezett PVR alkalmazása esetén az előfizető által végzett műsorrögzítési tevékenység a hatályos Szjt. 35. § (1) bekezdése értelmében szabad felhasználásnak minősül, amennyiben az előfizető természetes személy, és a többszörözés egyébként megfelel a magáncélú másolás és a szabad felhasználás valamennyi követelményének (Szjt. 33. § (2), mellyel kapcsolatban lásd: SzJSzT 17/06 sz. szakvéleményét).

A Megkeresésben hivatkozott *network PVR* alkalmazása esetén, tehát, ha a szolgáltató saját központi szerverén különít el minden előfizető számára egy-egy, a szolgáltató által meghatározott kapacitású tárterületet, amelyhez csak az adott előfizető, azonosítást követően férhet hozzá, a tárhelyen való műsorrögzítés nem minősülhet magáncélú másolásnak és ily módon szabad felhasználásnak, ugyanis ebben az esetben a másolat elkészítésében a szolgáltató aktívan és folyamatosan közreműködik, és teljes mértékben irányítása alatt tartja a másolási folyamat elvégzéséhez szükséges komplex technikai-műszaki folyamatot. Ún. *network PVR* esetén a műsor rögzítése nem történhetne meg, ha a szolgáltató nem működtetne egy olyan komplex műszaki szolgáltatást, amelyet, még ha annak működése automatikus is, teljes mértékben a szolgáltató kontrollál. A *network PVR* ezen típusának alkalmazása esetén nem is pusztán arról van szó, hogy az előfizető más személy, a szolgáltató tulajdonában lévő eszközzel készít saját belátása szerint másolatot, hanem arról, hogy az előfizető mással, a szolgáltatóval készítet digitális másolatot a műsorról egy elkülönült, teljes mértékben a szolgáltató által kontrollált zárt műszaki, számítástechnikai rendszeren, emiatt tehát a *network PVR*-ral végzett többszörözés az Szjt. 35. § (3) bekezdése alapján nem minősül magáncélú másolásnak és szabad felhasználásnak.

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy a *network PVR* alkalmazásával történő másolatkészítésre vonatkozóan a közelmúltban, egyelőre teljes mértékben még le nem zárt külföldi bírósági ügyekben született bírósági ítéletek is a fenti állásponthoz hasonlóan ítélték meg a *network PVR* szolgáltatást, ezekre a jogesetekre az eljáró tanács a részletes véleményét tartalmazó második részben tér ki.

Ad. 1.2.

A Megkeresésben hivatkozott eset szerinti műsorrögzítés, vagyis amikor a szolgáltató egyetlen példányban rögzíti a bármely előfizető által rögzíteni kívánt műsort, és az előfizetők mindegyike ehhez az egyetlen rögzítéshez férhet hozzá, szintén nem tartozik a magáncélú másolás és a szabad felhasználás körébe, mert a többszörözést nem a természetes személy

előfizető végzi, hanem a szolgáltató. Az eljáró tanács megjegyzi, hogy a PVR szolgáltatás ezen típusa általában nem úgy valósul meg, hogy a szolgáltató egy-egy műsort rögzít, hanem a Megkeresés 2. pontjában leírt esethez hasonlóan oly módon, hogy a szolgáltató saját elhatározásából az egész műsorfolyamot rögzíti.

A Megkeresés 1.2. pontjában meghatározott esetben nem az előfizető kérésére kerül sor a rögzítésre, így az Szjt. 35. § (3) bekezdésének alkalmazása szóba sem jöhet.

Az eljáró tanács itt jelezni kívánja, hogy más szempontból a szolgáltató által végzett tevékenység ebben az esetben az Szjt. 26. § (8) bekezdés 2. fordulata szerinti lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítésnek minősülhet, ugyanis a szolgáltató az általa rögzített (többszörözött) műsorhoz (védett szerzői művekhez, szomszédos jogi teljesítményekhez) az előfizető számára hozzáférést biztosít, még hozzá az előfizetői vevőberendezésen keresztül a néző a saját televízió-készülékén tudja megnézni az adott műsort. A nyilvánosságához közvetítéshez az érintett szerzői és szomszédos jogosultak – ide értve magukat a rádió-, televízió-szervezeteket – engedélyre szükegyszerű; a műsorokban elhelyezett ún. „kisjogos” zeneművek tekintetében a szerzői jogosítást és a jogdíjak érvényesítését a zenei művek közös jogkezelését végző szervezet végzi.

Amennyiben pedig az 1.2 pontban megjelölt esetet nem pusztán többszörözésnek tekintjük, hanem a szolgáltató oldalán, lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítésnek, a többszörözés ezen nyilvánosságához közvetítés szükegyszerű, időleges, a műszaki folyamat elválaszthatatlan és lényeges részét képező, önálló gazdasági jelentőséggel nem rendelkező részfézisa, ezért az Szjt. 35. § (6) bekezdése értelmében szabad felhasználásnak minősülhet.

Ad. 2.

A Megkeresés 1.2. pontjában megjelölt esethez hasonlóan a 2. pontban leírt rögzítési cselekmény, vagyis a műsorfolyamnak a szolgáltató által megvalósuló rögzítése szintén nem minősül magáncélú másolásnak és így szabad felhasználásnak, ugyanis a szolgáltató nem az előfizetők konkrét kérésére, hanem saját elhatározásából maga készít másolatot az egész műsorfolyamról azért, hogy ahhoz a nyilvánosság tagjai általában díjfizetés ellenében egyénileg hozzáférjenek. A Megkeresés 2. pontjában meghatározott esetben tehát a szolgáltató engedélyköteles többszörözést végez, amely az előfizetési díjak alkalmazása esetén közvetlen, a díjak alkalmazása nélkül pedig a szolgáltató reklámbevételei folytán közvetett jövedelemszerzésre irányul.

Az eljáró tanács álláspontja szerint a Megkeresésben leírt 1.2. esethez hasonlóan itt is alkalmazható azonban az Szjt. 26. § (8) bekezdés 2. fordulata, és a szolgáltató tevékenysége ebben az esetben is lehívásra hozzáférhetővé tétellel történő nyilvánosságához közvetítésnek minősíthető, amelynek a többszörözés ugyancsak szükegyszerű, a műszaki folyamat elválaszthatatlan, járulékos részkelekménye, amely ugyancsak nem bír önálló gazdasági jelentőséggel, miután a műsorfolyam rögzítésének kizárólag az a célja, hogy a műsorban foglalt művek felhasználását, vagyis az előfizetők részére való lehívásra hozzáférhetővé tételét lehetővé tegye. Ezért a többszörözés ebben az esetben is az Szjt. 35. § (6) bekezdésében meghatározott szabad felhasználásnak minősülhet.

Ad. 3.

A közszolgálati műsorszolgáltatók műsorában sugárzott művek tekintetében a hatályos Szjt. 28. § (6) bekezdés szerinti díjfizetés a Műsorszolgáltatási Alap által az IPTV hálózatok útján megvalósuló műsor-továbbközvetítés esetében is alkalmazandó, amennyiben a továbbközvetítés az Szjt. 28. § (2) bekezdésében leírtak szerint, azaz egyidejű, változatlan, csonkítatlan módon valósul meg.

Az eljáró tanács szakvéleményének részletes kifejtése

A hatályos magyar Szjt. szabályozása a nemzetközi és a közösségi jogszabályok tükrében:

A megkeresésben hivatkozott tartalom-, illetve műsortöbbszörözési, illetve közvetítési, továbbközvetítési szolgáltatások szerzői jogi megítélésének nemzetközi jogi háttérét a BUE³, a WCT⁴, a WPPT⁵, továbbá az Európai Unió Műhold és Kábel Irányelve⁶, valamint az InfoSoc Irányelv⁷ adják.

Többszörözési jog, szabad felhasználás, magáncélú másolás

A hatályos magyar Szjt. a WCT-vel⁸ azonos terjedelemben határozza meg a többszörözési jog fogalmát, a 18. §-ban ide sorolva mind a végleges, mind pedig az időleges, akár analóg, akár digitális rögzítési cselekményeket, kifejezetten kiemelve a valamely számítógép merevlemezére történő másolást, rögzítést. Ezek a rendelkezések azért fontosak a megkeresésben hivatkozott felhasználási módok szempontjából, mert a különböző IPTV szolgáltatások céljára használt, műsorrögzítésre is alkalmas előfizetői vevőberendezések (set-top-box-ok), illetve a Megkeresésben említett *network PVR* központi szerver-tárhely ún. számítógépi digitális adattároló eszközök, melyekre az előfizető által rögzíteni kívánt műsortartalom (a Megkeresés 1.1. pontjában hivatkozott eset) felmásolásra kerül. Ugyancsak digitális, számítógépi másolat készül abban az esetben, amikor az IPTV szolgáltató központilag rögzíti a különböző műsortartalmakat (a Megkeresés 1.2., illetve 2. pontjában hivatkozott esetek). A Megkeresésben hivatkozott felhasználási esetkörök mindegyikében megvalósul tehát szerzői jogi értelemben releváns többszörözési cselekmény. A BUE 9. Cikke (2) bekezdésével és az InfoSoc Irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával, illetve (5) bekezdésével összhangban, az Szjt. 33. § (1) bekezdése és 35. § (1)-(3) bekezdése szabad felhasználásnak minősíti a természetes személyek által, magáncélra végzett másolásokat, amennyiben azok a jogszabály által meghatározott egyes konkrét szabad felhasználási esetkörökbe tartoznak, egyébként nem sérelmesek az adott mű rendes felhasználására, indokolatlanul nem károsítják a szerzők jogos érdekeit, továbbá megfelelnek a tisztesség követelményeinek és nem irányulnak a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra. A szabad felhasználásként megengedett magáncélú másolás feltételei, illetve a „háromlépcsős teszt“, azaz a szabad felhasználás általános előfeltételei szempontjából az

³ Az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló 1996. szeptember 9-i Berni Egyezmény, melynek hatályos szövegét, az ún. 1971-es Párizsi Szerződést hazánkban belső jogként az 1975. évi 4. tvr. hirdette ki.

⁴ A WIPO 1996. december 20.-án Genfben elfogadott Szerzői Jogi Egyezménye.

⁵ A WIPO 1996. december 20.-án Genfben elfogadott Előadásokról és Hasngfelvételekről szóló Egyezménye

⁶ Az Európai Tanács 93/83/EGK irányelve (1993. szeptember 27.) a műholdas műsorsugárzásra és a vezetékes továbbközvetítésre alkalmazandó egyes szerzői és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról

⁸ Lásd: WCT 1. cikk

eljáró tanács hivatkozik az SzJSzT 17/06. számú szakvéleményében foglaltakra, amely szakvélemény a hatályos Szjt. alapján a kérdés részletes elemzését tartalmazza, ezért ehelyütt az eljáró tanács a magáncélú másolás általános előfeltételeire részletesen nem tér ki.

A Megkeresés 1.1. pontjában leírt esetben az eljáró tanács álláspontja szerint nem arról van szó, hogy a szolgáltató az előfizető rendelkezésére bocsát egy tárhelyet, amelyen az előfizető szabad elhatározásából bármely műsort rögzíthet és tárolhat, mint például egy egyszerű internetes tárhelybiztosítási szolgáltatás esetén, hanem arról, hogy a szolgáltató egy olyan komplex számítástechnikai, informatikai rendszert hozott létre, illetve működtet, amely nélkül nem kerülhetne sor a műsorrögzítésére. Ebben az esetben tehát a szolgáltató a pusztán tárhely szolgáltatáson felül további szolgáltatást nyújt az előfizető számára, és az előfizető, amennyiben valamely műsort rögzíteni kíván, csupán egy digitális parancsot, utasítást ad a szolgáltató tulajdonában lévő és irányítása alatt álló komplex számítástechnikai rendszernek. Ezt követően pedig a szolgáltató komplex műszaki, számítástechnikai szolgáltatása keretében az előfizető kérésére (parancsára, utasítására) központi szerverei és számítógépes rendszere útján elvégzi az adott – jelen esetben szerzői jogi védelem alatt álló – műsorszám rögzítését. Megjegyzendő, hogy e komplex műszaki folyamat során több, köztes rögzítés is történik, amíg az adott tárhelyre kerül a rögzített műsor, amely köztes folyamatra azonban az előfizetőnek további ráhatása nincs, azt a szolgáltató irányítja.

Az eljáró tanács mindezekre tekintettel azt az álláspontot foglalja el, hogy a jelen esetben nem csupán arról van szó, hogy az előfizető más tulajdonában lévő eszközzel készít valamely szerzői jogi védelem alatt álló műsorszámról másolatot, hanem arról, hogy az előfizető által kívánt rögzítés eleve nem jöhetne létre, ha a szolgáltató nem hoz létre és nem működtet közvetlenül erre a célra egy olyan komplex műszaki szolgáltatást, amelyet – még ha az automatizál is – teljes mértékben a szolgáltató ellenőriz és irányít.

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy ha a network PVR esetében a többszörözési folyamatban kiküszöbölhető lenne a szolgáltató aktív és folyamatos közreműködése, vagyis a szolgáltató által irányított és működtetett komplex műszaki, a magáncélú másolás feltételei akkor sem valósulnának meg maradéktalanul, hiszen a szolgáltató a network PVR szolgáltatást előfizetési díj ellenében nyújtja, amely pedig közvetlen jövedelemszerzési célt szolgál. Abban az esetben pedig, ha az előfizető külön előfizetési díj nélkül vehet igénybe a network PVR szolgáltatást, a magáncélú másolást kizáró közvetett jövedelemfokozási cél is megvalósulni látszik, tekintettel arra, hogy a szolgáltató ilyen esetben magába a komplex szolgáltatás árába építi be a szolgáltatás finanszírozásához szükséges anyagi eszközöket a szolgáltatás egészéért meghatározott előfizetési díj érvényesítése útján, vagy akár egyéb módon juthat közvetlen jövedelemhez, például a PVR funkcióhoz társított előfizetői felületen elhelyezett hirdetések közzétételével. Az eljáró tanács álláspontja szerint a közvetlen vagy közvetett jövedelemszerzési, illetve jövedelemfokozási cél a hatályos Szjt. 35. § (1) bekezdésének megvalósulása szempontjából a jelen esetben a szolgáltató oldalán is felmerülhet.

Az eljáró tanács tájékoztatja a Megkeresőt, hogy a közelmúltban született külföldi bírósági döntések (amelyek még a jogorvoslati eljárások miatt nem tekinthetők véglegesnek) az eljáró tanács fentiekben kifejtett véleményéhez hasonló irányba mutatnak a network PVR-ral megvalósuló többszörözések szerzői jogi megítélése szempontjából.

A Drezdai Másodfokú Bíróság, például, a 14 U 1735/06 és 14 U 1071/06. számú ügyekben a magáncélú másolás kérdésében elsősorban azt tekintette kulcskérdésnek, hogy ki a másolat készítője. A drezdai másodfokú bíróság álláspontja szerint nem az a lényeges momentum a

többszörözési folyamatban, hogy ki nyomja meg a másolási folyamatot elindító gombot. Az eljáró tanács egyetért a drezdai másodfokú bíróság azon megállapításával is, hogy a magáncélú másolás szabályait szűken kell értelmezni, annál is inkább, mert a magyar Szjt. 33.§ (3) bekezdése is ugyanezt fogalmazza meg, amikor kimondja, hogy a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket nem lehet kiterjesztően értelmezni. A drezdai másodfokú bíróság ítélete alapján a magáncélú másolás kérdésének megítélésében a meghatározó tényező az, hogy ténylegesen ki irányítja a másolási folyamatot, ugyanis a német Szjt. alapján a magáncélú másolás csak akkor alkalmazható, ha a felhasználó harmadik személyek bármilyen beavatkozása vagy részvétele nélkül, függetlenül készít másolatot. A network PVR szolgáltatás esetén azonban a felhasználónak semmilyen befolyásolási lehetősége nincs a másolási folyamatra, ha egyszer már megrendelte a rögzítést, ugyanis ezt a folyamatot végig teljesen a szolgáltató irányítja és ellenőrzi, ebből kifolyólag az adott esetben magáncélú másolásról és szabad felhasználásról szó sem lehet.

A drezdai másodfokú bíróság nem látta alkalmazhatónak a német Szjt. által megengedett ingyenes, harmadik személyek általi többszörözést⁹ sem, ugyanis a network PVR szolgáltatás hirdetés alapú finanszírozása is közvetett díjat jelent a szolgáltatás nyújtásához. A bíróság álláspontja szerint abban az esetben, ha a szolgáltatást díjmentesen nyújtják, a harmadik személy, vagyis a szolgáltató többszörözési folyamatban való részvételének csak a szükséges közreműködésre kell korlátozódnia, bármilyen lényeges szolgáltatás nyújtása nélkül, és ez az adott ügyben nem valósult meg.

A többszörözési jog tekintetében a drezdai bíróságéhoz hasonló döntést hozott az OLG Köln is 2005-ben egy, a PVR szolgáltatással kapcsolatos ügyben¹⁰, a kölni bíróság ítéletében szintén megállapította, hogy a másolat készítője az általános jogi álláspont szerint az, aki a másolatot ténylegesen elkészítette. A kölni bíróság kiemelte, hogy a PVR szolgáltatással szemben egy pénzermével működő CD másoló automata esetén nem az automata üzemeltetője minősül a másolat elkészítőjének, hanem az automatát használó személy, mivel ebben az esetben az automata üzemeltetője a másolatkészítés folyamatában nem vesz részt. A PVR szolgáltatás esetén azonban az egész többszörözési eljárás, beleértve a műsorjelek szolgáltató általi vételét, a szolgáltató szerverére való továbbítását és digitalizálását, kizárólag a szolgáltató irányítása alatt áll.

Az amerikai Southern District Court Of New York a Twentieth Century Fox Film; The Cartoon Network felperesek v. Cablevision, CSC Holdings alperesek közötti perben¹¹ megállapította, hogy az alperesi szolgáltató jogellenesen többszörözte a felperesek műsorait, mert a felvételre kiválasztott műsorok teljes másolatát az alperesi szolgáltató tulajdonában álló központi szerveren lévő, az előfizetőnek biztosított tárhelyen rögzítették tárolták, és maga a szolgáltató és nem az előfizető készítette a másolatot a szolgáltató tulajdonában lévő központi szerveren található tárhelyen. A bíróság döntését azzal indokolta, hogy a network PVR szolgáltatás a kábelszolgáltató folyamatos és aktív részvételét igényli és az előfizető nem tud egy egyszerű gombnyomással műsort rögzíteni, hanem ahhoz a szolgáltató aktív

⁹ A német szerzői jogi törvény 53. § (1) bekezdése szerint magáncélra a műről természetes személy másolatot készíthet bármely hordozóra, amennyiben az sem közvetve, sem közvetlenül nem szolgál jövedelemszerzési célt és amennyiben a másolat nem nyilvánvalóan jogellenesen előállított példányról készült. A többszörözésre jogosult személy más személlyel is készíthet másolatot, amennyiben az ingyenesen történik vagy amennyiben a többszörözés papírhordozóra vagy hasonló hordozóra bármilyen fotómechanikai eljárással vagy más hasonló eljárással történik.

¹⁰ OLG Köln, 2005. 09. 09. napján kelt 6 U 90/05 számú ítélete a Personal Video Recorder-rel kapcsolatban

¹¹ Twentieth Century Fox Film Corp. v. Cablevision Systems Corp., S.D.N.Y., No. 06cv3990, 3/22/07.

közreműködése és számítógépek, eszközök és eljárások sokasága szükséges, amelyek a szolgáltató tulajdonában és irányítása alatt állnak.

A Megkeresés 1.2. és 2. pontjaiban említett esetekben megállapítható, hogy a többszörözést nem maga a természetes személy előfizető végzi, hanem az IPTV szolgáltató, ezért ezekben az esetekben a szabad felhasználásként megengedett magáncélú másolás nem jön szóba.

Az eljáró tanács itt jelezni kívánja, hogy más szempontból a szolgáltató által végzett tevékenység ebben az esetben az Szjt. 26. § (8) bekezdés 2. fordulata szerinti lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítésnek minősülhet, és – ahogy az a fentiekben kifejtésre került – a lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítés szempontjából a közvetítést megelőző tartalom-rögzítés, illetve időleges tárolás a közvetítési folyamat elválaszthatatlan, önálló gazdasági jelentőség nélküli részcselekményének tekinthető. Az InfoSoc Irányelv 5. cikk (1) bekezdése, illetve az Szjt. 35. § (6) bekezdése az időleges, a nyilvános közvetítés célját szolgáló, járulékos többszörözési cselekményeket kifejezetten szabad felhasználásnak minősíti, amennyiben azok a műszaki eljárás elválaszthatatlan és lényeges részét képezik, kizárólagos céljuk az, hogy lehetővé tegyék a harmadik személyek között hálózaton, köztes szolgáltató által végzett átvitelt, vagy valamely mű vagy más teljesítmény jogszerű felhasználását, feltéve, hogy a többszörözések ezen túlmenően önálló gazdasági jelentőséggel nem bírnak. Az eljáró tanács megjegyzi, hogy a fent hivatkozott döntéseiben a Drezdai Fellebbviteli Bíróság is ezzel megegyező következtetésre jutott, és az ilyen, egy műszaki folyamat elválaszthatatlan részét képező időleges rögzítési részcselekményeket a német szerzői jogi törvény alapján ún. „ephemeric” rögzítésnek, vagyis szabad felhasználásnak tekintette.

Lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítés

A WCT, illetve a WPPT bevezette az internetes vagy más on-line felhasználásokra az ún. lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítés, illetve a közönség számára való hozzáférhetővé tétel fogalmát¹², és ezekre a cselekményekre vonatkozó kizárólagos jogokat mind a szerzők, mind az előadóművészek, mind pedig a hangfelvétel-előállítók számára biztosította. Az InfoSoc irányelv iktatta be a közösségi jogba az ennek megfelelő szabályokat, kiterjesztve a nyilvánosságához való hozzáférhetővé tétel jogát a műsorsugárzó rádió-, illetve televízió-szervezetekre és a film-előállítókra is¹³.

A hatályos magyar Szjt. lényegében a WCT, a WPPT, illetve az InfoSoc Irányelv rendelkezéseivel megegyező módon és az InfoSoc Irányelvvvel megegyező alanyi kör számára biztosítja a lehívás útján történő hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánosságához közvetítés, illetve a szomszédos jogok tekintetében a nyilvánosságához való hozzáférhetővé tétel jogát, amely utóbbi a rádió- és televízió-szervezeteket is megilleti. Ennek azért van jelentősége, mert a megkeresés 2. pontjában leírt felhasználási mód esetében valamely sugárzott televízió-adás teljes műsorfolyamát teszik a nyilvánosság egyes tagjai számára hozzáférhetővé, mégpedig úgy, hogy a közönség egyes tagjai a hozzáférés helyét, illetve idejét egyénileg választhatják meg. Ez pedig a műsorokban foglalt szerzői műveken kívül, ide értve az ún. kisjogos zeneműveket is, melyekre az A. közös jogkezelési jogköre kiterjed, az egyes érintett műsorszolgáltató televízió-szervezetek kizárólagos jogát is érinti. Az eljáró tanács véleményétől eltérő jogértelmezés jelent meg a fentiekben már hivatkozott drezdai döntésekben. A Drezdai Fellebbviteli Bíróság a 14 U 1735/06 és 14 U 1071/06. számú

¹² WCT 8. cikk, WPPT 10. és 14. cikk

¹³ InfoSoc Irányelv 3. cikk (1) és (2) bekezdése

ügyekben, ellentétben az alacsonyabb fokú lipcsei bíróság ítéletével, arra a következtetésre jutott, hogy az ilyen IPTV szolgáltatások esetében nem alkalmazható a nyilvánossághoz közvetítés mint kizárólagos szerzői jog, ugyanis a műsort nem tették a „nyilvánosság” számára elérhetővé, mert a szolgáltató csupán a másolatot megrendelő előfizető számára tette elérhetővé a másolatot, akinek a belépésnél egyébként is azonosítania kell magát.

Az amerikai Southern District Court Of New York a Twentieth Century Fox Film; The Cartoon Network felperesek v. Cablevision, CSC Holdings alperesek közötti perben a drezdai döntéssel pont ellenkező következtetésre jutott és megállapította a nyilvánossághoz való közvetítés megtörténtét a német ügyhöz hasonló esetben.

Az eljáró tanács álláspontja – más külföldi bíróságokkal azonos módon - a drezdai döntéssel szemben az, hogy a Megkeresés 1.2. és 2. pontjában megjelölt esetekben a szolgáltató tevékenysége az Szjt. 26. § (8) bekezdés 2. mondata szerinti ún. lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánossághoz közvetítésnek minősülhet, amelynek a WCT és az INFOSOC irányelv fent hivatkozott rendelkezéseinek megfelelően pont az a lényegi sajátossága, hogy a felhasználók a műveket egyedileg, egy általuk meghatározott időpontban és helyen érhetik el. A drezdai döntés maradéktalan elfogadása ugyanis a WCT és az INFOSOC irányelv vonatkozó rendelkezéseit kiüresítené. Az eljáró tanács megjegyzi, hogy más német bíróság, így például a fent már hivatkozott OLG Köln a drezdai döntéssel szemben megállapította a PVR-ral kapcsolatos 2005-ös ügyben az INFOSOC irányelvnek megfelelő német szabályozás alapján a lehívásra hozzáférhetővé tétellel megvalósuló nyilvánossághoz közvetítési jog sérelmét, mivel álláspontja szerint a PVR szolgáltatás esetében az előfizetők a kért műsort az általuk választott helyről, vagyis a saját vagy más számítógépen nézhetik meg, a választásuk szerinti időben, mert a tárolt műsor a szolgáltató szerverén egy bizonyos időtartamra lehívásra hozzáférhető.

A Műsorszolgáltatási Alap díjfizetési kötelezettsége IPTV szolgáltatással megvalósuló egyidejű, változatlan, csonkítatlan műsor-továbbközvetítés esetén

A BUE 11. és 11. cikke alapján a szerző kizárólagos joga, hogy engedélyezze művének nyilvánossághoz közvetítését, valamint a sugárzott mű (tehát a sugárzott műsorban lévő szerzői jogi tartalom) vezeték útján vagy vezeték nélkül történő nyilvánossághoz közvetítését, ha ezt a közvetítést az eredetitől eltérő más szervezet végzi.

A rádió- és televízió-műsorok egyidejű, változatlan és csonkítatlan továbbközvetítésére vonatkozó hatályos Szjt.-beli szabályozás részben a BUE 11bis cikkén, részben a Műhold és Kábel Irányelv 1. cikk (3) bekezdésén alapul. Az Szjt. 28. § (2) bekezdése alapján a szerzőnek kizárólagos joga, hogy a rádió- vagy televízió-szervezet, illetve a saját műsort a nyilvánossághoz vezeték útján vagy másként közvetítő műsorában sugárzott, illetve közvetített művének sugárzással, vezeték útján vagy egyéb módon – az eredetihez képest más szervezet közbeiktatásával – a nyilvánossághoz történő egyidejű, változatlan és csonkítatlan továbbközvetítésére engedélyt adjon.

A magyar Szjt.-beli szabályozás szempontjából ugyanakkor – eltérően a Műholdas és Kábel Irányelv hivatkozott szabályától – nincs jelentősége annak, hogy a továbbközvetítés vezetékkel vagy mikrohullámú rendszer útján vagy esetleg másként valósul meg. Az Szjt. 28. § (2) bekezdése alapján a szerzőknek a sugárzott, illetve közvetített műveik sugárzással, vezeték útján vagy egyéb módon történő továbbközvetítésére a jelátvitel műszaki jellemzőitől függetlenül van kizárólagos joguk. A szabály alapján tehát a szerzők ezen joga mind a

vezetékes, mind a vezeték nélküli továbbkövetítési jogra kiterjed, amely többek között magában foglalja a sugárzással, a vezeték útján, vagyis a fent hivatkozott Műhold és Kábel Irányelv 1. cikk (3) bekezdése alapján a kábelen és mikrohullámon történő vezetékes továbbkövetítéssel, valamint a vezeték nélkül történő, bármely más módon megvalósuló továbbkövetítést, így az Internet protokoll segítségével történő továbbkövetítést is.

Az Szjt. 28. § (2) bekezdése alapján azonban a szerzők engedélyezési joga csak a műveik egyidejű, változatlan és csonkítatlan továbbkövetítésére terjed ki, amelyből következően ezen joguk nem foglalja magában a műveik nem egyidejű, vagy nem változatlan, illetve nem csonkítatlan továbbkövetítését (ez utóbbiakra az Szjt. 27. §-a vonatkozik).

Mindezekből kifolyólag a nem egyidejű IPTV jellegű továbbkövetítési szolgáltatások (pl. késleltetett nézést lehetővé tevő, mint pl. a Megkeresés 1.2., illetve 2. pontjában hivatkozott szolgáltatások), nem tartoznak a szerzők Szjt. 28. § (2) bekezdésében megjelölt továbbkövetítési jogába.

Amennyiben az IPTV hálózat által végzett műsor-továbbkövetítés egyidejű, változatlan és csonkítatlan módon valósul meg, úgy a továbbkövetítés az Szjt. 28. § (2) bekezdése szerinti felhasználásnak minősül. Az Szjt. 28. §-ának (6) bekezdése értelmében pedig a közszolgálati műsorok továbbkövetítése után az IPTV hálózat üzemeltetője helyett a Műsorszolgáltatási Alapot terheli a díjfizetési kötelezettség.

Budapest, 2008. január 15.

id. Dr. Ficsor Mihály
a tanács elnöke

Dr. Sár Csaba
a tanács előadó tagja

Dr. Kiss Zoltán
a tanács szavazó tagja